5

Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAVGVRALIS BOTANICO-MEDICA DE HELLEBORO NIGRO

QVAM

DIVINA ANNVENTE GRATIA

IN INCLYTA ACADEMIA ALTORFINA

AVTORITATE ET CONSENSV

GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN ARTE MEDICA HONORIBVS

AC PRIVILEGIIS RITE AC LEGITIME

CONSEQVENDIS

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBIICIT

GOTTLOB CAROLVS

BACHOVIVS,

GOTHA-THVRINGVS.

AD DIEM XXII. MAII

ANNO MDCCXXXIII.

ALTORFII NORICORVM

LITERIS IOD. GVIL. KOHLESII, ACAD. TYPOGR.

PROOEMIVM.

IN omni medicamentorum apparatu, quo vetuſtiſſimos Græcorum Medicos uſos eſſe legimus, vix quicquam magis celebratur in eorundem, quæ ſuperſunt, litterarum monumentis, quam HELLEBORVS. Et cum alia non pauca ſint ab iisdem perquam obſcure commemorata, proptereaque talium cognitio poſteritati propagata minus eſt, HELLEBORI tamen notæ & utendi rationes, ſic ſatis perſpicuæ ab iis relictæ nobis ſunt, ut priſca inventione adhuc hodie imitando gaudere queamus. Abſit enim, ut Cl. SALMASIO adſtipulemur, qui in Homonym. Hyles Iatr. Cap. L.

poſteaquam diverſa veterum autorum loca, pro more ſuo, & critica ſubtilitate, conferendo inter ſe, magis intricavit, quam extricavit, tandem oſtendere conatus eſt, Elleborum non eſſe, cui id nominis hodie datur; *quin* veterum *ſaltem* nigrum Elleborum in totum diſtare à noſtro. *Quamvis enim in eorum deſcriptionibus, partium præſertim extra terram eminentium, nempe foliorum, florum, ac ſeminum, adverſa quædam occurrant, ſufficit tamen, quod* radicum, (*utpote cumprimis expetitarum*) *quoad externum habitum non minus ac virtutem, haud obſcura habeamus indicia, quæ ad noſtrum hodie uſitatum HELLEBORVM recte ſatis quadrant. Vetuſta igitur celebritas, & in hunc usque diem conſervata autoritas HELLEBORI me permovit, ut* Speciminis Inauguralis Medici *loco, nonnihil de eodem commentarer, non quidem de omni, ſed de illo duntaxat, qui* nigri *epitheto frequentatur. Faxit DIVINVM NVMEN, ut id bene feliciterq; mihi vortat!*

DISSER-

DISSERTATIO INAVGVRALIS
DE
HELLEBORO NIGRO.

§. 1.

SI verum eſt, quod Græcorum *Etymologicum magnum* pronuntiat, ELLEBORVM, tanquam θανάσιμον φάρμακον, nomen accepiſſe παρὰ τὸ ἑλεῖν τῇ βορᾷ, *quod comeſum perimat*; HELLEBORVM potius, ſcribendum foret, quam *Elleborum*: Sed quoniam Græci vocabula ſua, fortuito ſæpe rebus impoſita, & in uſum recepta, deinceps demum ex ingenio ſæpe ab aliis vocibus derivarunt; quemadmodum linguæ omnes ſine Grammatica ortæ, poſtea ad regulas Grammaticorum aptatæ ſunt; idcirco nobis perinde erit, *Elleborum* quis, an *Helleborum* ſcribere velit; tametſi prior modus pronunciandi cum ſpiritu aſpero, ſit hodie uſitatior fere, magisque probetur accuratiſſimo Medico philologo *Caſp.* HOFMANNO, incomparabili concive meo, & in hac alma Altorfina Profeſſore olim primario. Vid. ejus de medicam. officin. Lib. I. cap. 18. Plurali numero vocem effert VIRGILIVS, Georgic. Lib. III. v. 451. ubi *helleboros graves* vocat, quia olim noxium habitum ac terribile, *quod poſtea tam promiſcuum factum eſt, ut plerique ſtudiorum gratia, ad pervidenda acrius, quæ commentabantur, ſæpius ſumptitaverint*, teſte PLINIO in Hiſt. Nat. Lib. XXV. c. 21. De *Carneade* ſeorſim commemorat VALER. MAXIMVS Lib. IIX. c. 7. n. 5. quod cum *Chryſippo* diſputaturus *Elleboro* ſe ante purgaverit, ad exprimendum inge-

nium ſuum attentius, & illius refellendum acrius; quales potiones induſtria ſolidæ laudis cupidis effecit appetendas. Conf. HARDVINVS ad laudatum PLINII locum. Neutro in genere PLAVTVS poſuit, pſeudol. act. IV. Scen. 6. cum ait: *Helleborum hiſce hominibus eſt opus*, ſcilicet quod inſaniæ curandæ utiliſſimum antiquitus haberetur.

§. II.

Italia *Veratrum* vocat, eodem perhibente *Plinio*; proptereaque Autores Latini veteres, nominatim SCRIBON. LARGVS & *Corn.* CELSVS ſolo utuntur *Veratri* vocabulo; quamvis COLVMELLA Lib. VI. de R. R. cap. 38. id ruſticorum eſſe ſcribat. CÆLIVS *Aurelianus* autem *Hellebori* nomen retinet, ſicut etiam *A.* GELLIVS Lib. XVII. cap. 15. Noſtrates, ad colorem radicis & uſum in ſternutamentis ciendis reſpicientes, appellant ſchwartze Nieſswurtz / à tempore vero quo florere herba ſolet, circa nativitatis Chriſti Feſtum nempe, Chriſtwurtz. Aliarum gentium diverſas appellationes in *Jo.* BAVHINI Hiſt. Plant. Tom. III. p. 636. & MENTZELII Indice plantarum multilingui legere licebit.

§. III.

Sed ut ad ipſam rem nunc propius accedam, veteris de *Helleboro* hiſtoriæ veſtigia ſecutus, ante omnia tritiſſimæ illius *differentiæ, inter album & nigrum*, mentionem facere debeo. Jam antea vero profeſſus ſum, me *nigri* duntaxat *Hellebori* rationem in præſenti tractatione habiturum. Quare quicquid ad *albi* notitiam pertinet, ſtudioſe hic removeo, devitandæ prolixitatis nimiæ cauſa; quamvis non ignorem, non modo priſcos Medicinæ ſtatores illos Græcos, *utrumque helleborum ſimul* ad ſuas morborum curationes adhi-

adhibuiſſe, ſed & *albi* & *nigri* in charactere fructuum exiſtere haud minimam affinitatem. Liceat itaque mihi generalem *hellebori nigri* definitionem mutuare ex oculatiſſimi Botanici TOVRNEFORTII *Inſtit. rei Herb.* pag. 271. *Quod ſit plantæ genus, flore roſaceo, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtante: ex cujus meditullio ſurgit piſtillum, plurimis corniculis, inter ſtamina & petala jacentibus, circa baſin cinctum, quod deinde abit in fructum, in quo velut in capitulum colliguntur vaginæ membranaceæ in corau plerumque deſinentes, ſecundum longitudinem dehiſcentes, & ſeminibus fœtæ plerumque ſubrotundis vel ovatis.*

§. *IV.*

Unum eſt, quod circa iſtam, alias optime ſe habentem TOURNEFORTII definitionem, haud ſine ratione admonuit *Joh.* RAIVS, *Methodo Plant. emend.* pag. 77. *Genuina Hellebori N. florum petala eſſe tubuloſa illa, quæ ſtamina & capitulum velut corona cingunt: folia autem iſta lata, ſpecioſa, quæ florum petala vulgo habentur, cum non defluant, aut marceſcant, ſed ad fructus usque maturitatem durent, calicem potius conſtituere.* Ceterum diverſas ultra *duodecim Hell. N. veras ſpecies* enumerat laudatus TOVRNEFORT. l. c. quibus *in Corollario duas* ſuperaddit alias, & inprimis *Hell* N., *Orientalem, ampliſſimo folio, caule præalto, flore purpuraſcente*, quem etiam dudum obſervavit BELLONIVS in Olympo Aſiæ monte, & in ſuis obſerv. Lib. III. Cap. IV. annotavit.

§. *V.*

Ad hanc, à *Bellonio* memoratam *Hellebori* ſpeciem parum

rum equidem attendunt Botanici plerique, & tanquam reapſe diſtinctam vix agnoſcunt, ut mihi quoque dubium ferme videretur, utrum à vulgari, mox deſcribenda diſcrepet? Veruntamen, cum ſolertiſſimus ille vir TOVRNEFORTIVS talem admittat, diſerteque ſtatuat, ipſa mihi præ ceteris notanda venit ideo, quod in iſtis locis naſcatur, quibus pridem *optimum Helleborum nigrum* naſci affirmatum legimus. Qualiscunque vero tandem fuerit illius conditio, non videtur admodum abludere à communi, & noſtris quoque terris familiari *Helleboro*, niſi forſitan amplitudine partium quarundam majori, & virium præſtantia, quæ probabiliter bonitati climatis ac ſoli natalis tribuenda eſt.

§. *VI.*

Noſtratis autem *Hellebori nigri* uſitatioris deſcriptionem à *Jo.* BAVHINO traditam, pro ratione inſtituti mei concinnatam, in medium proferre nunc juvabit. *Radicem* habet *numeroſis fibris*, cortice ſubnigro, nonnihil cum acrimonia levi amaricantem, lignoſam & duram medullam obducentem. *Folia* à radice pediculo ſpithamæo craſſo, ſucculento, tereti, punctis purpureis notato appenſa, diviſa utplurimum in folia novem, viridantia, lævia, rigidiora, craſſioraque, quam in vulgari flore viridi, lata, obtuſa, ſerrata, in extremi folii ora & paulo inferius, crenis autem vidua relicta portione tota: *pediculi* ſingularium *foliorum*, ut & averſi folii nervus, purpuraſcentes. Inter folia *Flores* occultantur, pediculo utplurimum palmari, aut ſeſquipalmari, ſucculento, & maculoſo, ex foliis quinque candidis, ungue purpuraſcente extrinſecus, ſubrotundis, ſtriato venularum diſcurſu præditis. Ad floris imum foliolum oblongum integrum, pauloque inferius aliud tanquam vagina, interdum diviſum in plura. Floris medium occupant *ſtaminula*

minula multa, lutea, breviaque, cum corona decem, duodecimve tubulorum virentium. Succedunt *ſiliquæ corniculatæ*, intortæ, ſeptenæ, in quibus *ſemen* parvum, rotundum, nigrum; fit interdum, ut eunte in ſemina flore ejus folia colorem contrahant ferrugineum tam intra, quam extra. Aliquando florem habet valde rubentem, interdum album, pro anni conſtitutione.

§. *VII.*

Præter iſtum, *flore roſeo* donatum *Helleborum*, commemorandus mihi nunc venit *hortenſis* vulgo dictus, *flore viridi*, qui hoc ipſo colore potiſſimum à priori differt, *radicis* autem forma & habitu plurimum cum eo convenit. Nec minor eſt *virtutum convenientia*, ut non dubitaverit JO. BAVHINVS l. c. provocare ad experientiam, *quod in purgando & reliquis uſibus, hic flore viridi præditus, eadem cum priori omnino præſtet.* Quare etiam J. B. CHOMEL *dans l'hiſtoire des Plantes uſuelles* p. 25. aſſeverat Gallos ſuos indifferenter uti duabus illis hellebori ſpeciebus. Quin bene memini, quod Medicorum noſtræ ætatis facile Coryphæus, D. *Georg. Wolfg.* WEDELIVS, eundem *flore viridi* antepoſuerit alteri, florem roſeum exhibenti: quod *illius radices ceterarum ſpecierum omnes amarore & acrimonia ſua & viribus ſuperent*; easdemque propterea, quotannis fere ex Styria, (ubi copioſæ non minus, quam præſtantiſſimæ naſcuntur) ſibi in uſum domeſticæ diſpenſationis afferri curaverit.

§. *VIII.*

Poterunt itaque pro uſu medico *duæ iſtæ hellebori nigri ſpecies* ſufficere, ut non adeo neceſſe videatur *navigare Anticyras*, & è locis procul diſſitis accerſere præſtantiorem *helleborum*; etſi illius, à *Bellonio* ac *Tournefortio* laudati Orientalis, prærogativæ nihil derogatum velim. Salvo ſic melioris *delectu*, cavere decet *impoſturas* & *ſubſtitutiones*

fraudulentas aliarum radicum, ſive ſint ejusdem, ſive alieni generis ſtirpium. Faceſſant igitur *Helleboraſtri* ac *Helleborines* cujuscunque ſpeciei *radices*, dum & illius, qui vulgo, licet perperam & ſine veritatis fundamento dicitur *Helleborus niger Hippocratis*, de quo forſitan optimus ille Senex cogitavit nunquam. Neque etiam hæc planta eſt ſpecies genuina hellebori, ſed potius *Adonis hellebori radice, buphthalmi flore*, quemadmodum P. HERMANNVS in horto Lugd. Batav. recte nominavit. Hujus equidem radices haud exiguam cum vero *helleboro nigro* habent ſimilitudinem, quoad figuram & colorem, *purgandi* etiam *facultate*, ſed debiliori prædita creduntur, ideoque neutiquam ſubſtituendas prudenter cenſuit *Barth.* ZORN *in Botanol. Med.* p. 280. Et ſane veroſimile eſt, per incautas aut malitioſas ejusmodi *ſubſtitiones* eveniſſe, ut contra veterum elogia quandoque inertior, quandoque deleterius plane *Hellebori* uſus ſit deptehenſus.

§. IX.

Ceterum de *Helleboro nigro* in uſum Medicum *folia* & *radices* potiſſimum recipiuntur. *Radices* eo tempore effodiendæ ſunt, quo ſuccus in plantas nondum abſumptus eſt, ſaltem ante quam flores producuntur. Ipſas vero ad *tertium calidorum gradum*, ex veterum ſententia referre ſuadet *ſapor* earundem *acris*, linguæ papillas feriens, qui à particulis ſalinis, ſulphureis & tenuibus dependet. Particularum harum qualitates dum eædem ſunt, quæ nerveas ventriculi & inteſtinorum fibras irritant, humores viſcidos ibi latitantes, incidendo ad evacuationem diſponunt, & vaſorum obſtructionem reſerant, & *facultatem* harum *radicum purgatricem* ipſo effectu manifeſtant. Juxta *Jo. Valent.* WILLII teſtimonium l. de Morb. Caſtr. *Helleborus* noſter ex primis viis non ſolum omnis generis humores vitioſos edu-

cit

cit, ſed & *in remotis viſceribus*, quorſum vires ſuas per vaſa lactea & venas extendit, talem excretionem promovet.

§. X.

Et illa quidem adeo *activa in expurgando corpore*, & à remotis quoque partibus corporis educendi noxiam materiam virtus, ſine dubio inde ab antiquiſſimis temporibus celebratum reddidit *Helleborum* utrumque, ac ſeorſim *nigrum*, cujus beneficio MELAMPUS quidam narratur reſtituiſſe inſanientes Proeti Argiv. Regis filias; unde idem, præter ampliſſimam regni portionem, hoc reportavit gloriæ, ut ipſe poſtmodum *Helleborus niger* appellaretur *Melampodium*. Totam illam hiſtoriam, ſive fabulam, ex antiquis ſcriptoribus curioſe conquiſitam recenſuit Celeber. D. *Jo. Henr.* SCHULTZIUS, tam in Diſſert. erudita *de Elleboriſmis Veterum*, quam in *Hiſtor. Medicinæ* pag. 87. ſeqq. Ubi etiam non immerito ipſe dolet, deficere nunc penitus ſcripta Veterum, quibus accuratior *Methodus utendi Elleboriſmis*, tanquam re inter Medicos olim omnes cognitiſſima, forte ſatis dilucide tradita fuit, aut certe tradi debuit.

§. XI.

Neque tamen idcirco abſtinemus hodie illius decantato uſu, etiam *purgandi fine*, quamvis determinato magis, nominatim in *affectibus*, quos *Melancholicos* communiter nuncupamus, iisque præſertim *gravioribus*, quod ſapienter etiam admonuit laudatiſſimus WEDELIUS *in Amœnit.* M. M. pag. 250. adductis hanc in rem variis variorum experimentis. Locum vero habet præcipue *Helleborus niger in ſubſtantia* (quod dicimus) non tam *pulvere* propinato *radicis*, quam eadem *infuſa cum vino*, aut leniter decocta cum aquoſis liquoribus. Solent autem præſcribi *fibræ rad. Helleb. nigr.* utpote efficaciores adempto capitulo, cepæ quodammodo ſimili, quod etiam annotavit DIOSCORIDES.

§. *XII.*

In paulo *minori* autem *doſi*, quam quæ pro purgatione neceſſaria eſt, *aperientibus* admiſta *radix Hellebori nigri*, majorem quaſi ſtimulum ipſis addit ad penetrandum in *varias viſcerum obſtructiones*, præſertim in inferiori corporis regione; quandoquidem ſic *menſium* pariter ac *hæmorrhoïdum ſalutarem fluxum* promovet; quo fine *purgantibus* etiam aliis aſſociatur *extractum*, de quo plura mox dicam. Simplex valde modus adhibendi præſcribitur à *Jo.* HEVRNIO, *Method. ad prax. med.* pag. 429. ſcilicet *pomum radicibus Hellebori nigri ad* ℥ß. *& aliquot caryophyllis transfigi, ſub cineribus coqui, helleboroque evulſo & abjecto, pomum comedere jubet; quo remedio, vere euporiſto, hominem quartana laborantem, aliis pluribus incaſſum aſſumtis, decenter inde purgatum, brevi reſtituit Emanuel* KOENIG. vid. *Ephemer.* A. N. C. Dec. II. Ann. VI. pag. 99.

§. *XIII.*

Quare non admodum operoſa *præparatione*, aut *correctione* indigere videtur *Helleborus niger*, niſi propter *indolem*, quam habet cum pluribus aliis purgantibus communem, *torminoſam* ſcilicet, quæ aromaticis atque carminativis, itemque ſalibus digeſtivis facile miteſcit. Nihilominus variorum autorum *variæ compoſitiones* celebrantur, quas longa ſerie expoſuit *Guern.* ROLFINCIVS *Lib. de Purgant. vegetab.* pag. 225. ſeqq., nominatim *extractum*, *Syrupos* diverſos, *Oxymel Juliani*, *Helleboriſmum Matthioli*, *Quintam Eſſentiam Fabri* &c. quæ ſingula huc tranſcribere prolixum nimis foret.

§. *XIV.*

De *Extracto* ſeorſim, utpote frequentioris uſus præparato, ut nonnulla commemorem, perplacet mihi judicium *Georg. Philip.* NENTERI in *Comment.* ad *Dan.* LV-

DOVICI

DOVICI *Pharmac.* p. 21. Licet horum *extractorum* multa admodum ſpecioſa ac elegantia videantur, merito tamen illis omnibus *extractum aqua ſimplici, aut ſale tartari parum alterata paratum præfertur*, partim quia tutius, & in operatione præſentius, partim quia absque multis ambagibus, atque inutilibus ſumptibus fieri poteſt. Quod enim *Sulphureis menſtruis* extrahitur, parum extracti largitur, & ob tormina ſuſpectum eſt, quia reſinoſam tantum partem continet, de quo vid. ETTMüLL. Tom. II. p. 27. a. Quod autem *acidis* paratur, multum virtutis amittit, nec in tanta copia colligitur; quod denique *mixtis* extrahitur *menſtruis*, comodius quidem eſt iis, quæ acidis atque ſulphureis parantur, ſed cui bono tot ambages? Comprobat idem Dn. BOVLDVC *in hiſt. Acad. Reg. ſcient.* an. 1701. pag. 194. Cum enim aqua radicem extraxiſſet, quicquid in ea gummoſum & reſinoſum erat, obtinuit; unde Spiritus vini remanentiæ ſuperfuſus nil amplius reſinæ extraxit. Et illud quidem *cum aqua paratum extractum optime purgabat*, absque torminibus, alterum vero, *per ſpiritum vini factum*, non ſolum tormina & irritationem excitabat, ſed & *parum expurgabat*: hæc ille. Qua ratione TOVRNEFORTIVS inſtituerit *Hellebori nigri extractionem*, ipſe quidem non indicat, teſtatur vero in ſuo *Hodœporico*, Tom. II. pag. 189., quod è libris XXV. *radicum Hellebori nigri*, in monte Olympo collecti, duas extracti libras obtinuerit. Propinatum hoc *extractum*, faciendi experimenti cauſa, tribus Armenianis, ad ℈j. cuique, inter purgandum non modo nauſeam, & inteſtinorum tormina & moleſtum ardoris atque roſionis ſenſum ſtomachi, per œſophagum aſcendentem excitavit, ſed & *ſpaſmos* atque *motus convulſivos, cum impetu violento ad caput, inſtar jaculi*; quæ ſymptomata cum per aliquot dies ſubinde reverterentur, multum diminuerunt exiſtimationi celebrati tantopere remedii.

 §. XV.

§. *XV.*

Utrum ſontici effectus illi ab incongrua *extracti* præparatione, an *nimia ejus doſi* provenerint, decernere vix audeo, quamvis ad poſterius ſtatuendum magis inclinem: quare jam antea monui, *quod commodius fere iſtud extractum pro ſtimulo purgantium aliorum, refracta doſi addatur, quam ſolitarie & liberaliter exhibeatur.* Ne itaque in præſcriptione *helleboratorum remediorum* graviter impingatur, non tantum ad *præparandi modum*, ſed & *ſubjectorum conſtitutionem* provide attendendum erit, ipſæque inprimis *doſes* caute ſunt definiendæ, quo major circa has Autorum occurrit diſſenſus, quem ſtudioſe expoſuit & quodammodo conciliavit *Simon* PAVLLI, *in Append. Quadripart. Botan.* p. 589. Secundum propriam vero ejus ſententiam *hellebori nigri doſis in pulvere* eſt à gr. XV. ad. ℈j. *in infuſo* à ʒj. vix ad alteram, *extracti* vero á ℈ß. ad gr. XV. Ceterum uti plerorumque purgantium gummeo-reſinoſorum adverſa & torminoſa indoles, ita ſeorſim *extr. hellebori* plurimum corrigi poteſt additis in formula gr. aliquot *ſalis digeſtivi*, præſertim *tartari vitriolati.*

§. *XVI.*

Progredior autem nunc ad declarandas *hellebori*, poſt purgantem, etiam *in alterando corpore* celebratas *virtutes.* Nobiliſſima ſane cenſeri debet, quam à ſolo *pulvere foliorum hellebori nigri*, cum ſachari pondere æquali ad ʒß. & amplius aſſumto, uſu continuato, *ad vitam cum bona valetudine longiſſimam reddendam* pollicetur *Theophr.* PARACELSVS peculiari opuſculo; tametſi neminem ego noverim, qui ultra modum commendato illo experimento, aut ſibi aut aliis *longævitatem* procuraverit, cum & ipſe *nil dignum tanto præſtiterit promiſſor hiatu;* vita nempe functus, nondum annos natus quinquaginta.

§.XVII.

§. XVII.

Firmiori experientiæ fundamento nititur *virtus in expediendis hypochondriorum obſtructionibus*, atque hinc ortis *affectibus melancholicis*, quod jam ſupra indicavi. Hoc loco maximopere laudanda venit *tinctura Martis helleborata*, *Wedelianæ inventionis*, de qua extat etiam ſingularis Diſſertatio, ab autoris duobus filiis digniſſimis in lucem propoſita Jenæ An. 1695. Paratur autem hoc medicamentum *ex hellebori nigri radicibus, limatura Martis, & tartaro crudo*, cum aqua coctis; poſt depurationem liquori leniter inſpiſſato, arcendæ corruptionis cauſa, affunditur modicum ſpiritus vini. *Tinctura* hæc, ſi largiori propinetur doſi, ad guttas centum aut ultra (cum alias à 30. ad 35. ſufficiat) propinata, *blande movet alvum*, unaque vitioſos humores educit, & laudatos effectus de cetero inſenſibiliter fere producit.

§. XVIII.

In *cephalæa*, tum etiam *vertigine idiopathica*, necnon in *artuum tremore*, Celeber. D. *Jo.* IVNCKERVS in Conſpectu Med. Prax. valde commendat *eſſentiam ex Hellebori nigri extracto reſinoſo, ſecundum Illuſtris* D. STAHLII *methodum, mediante Spiritu vini paratam*, non ſaltem purgandi, ſed ſimul alterandi fine. WEDELIVS l. c. mentionem facit libelli empirici Germanici, in quo recenſetur *remedium curandæ Maniæ*; ſi *extractum Hellebori nigri*, cum aqua ſimplici coquendo factum, & deſpumatione depuratum, quotidie ad gr. I. vel alterum detur.

§. XIX.

Graviſſimam ac *diuturnam in utroque genu contracturam, extracto & eſſentia hellebori nigri*, per dies pluſculos continuato uſu, feliciter curavit *Martin. Maximil.* PRVGMAYERVS: vid. *Ephemer.* A. N. C. Dec. III. An. I. pag. 3. ubi in ſcholio plura in ejus laudem afferuntur, & pro ampliori

pliori virtutum *hellebori nigri* cognitione commendatur *Jo. Dan.* MYLII *Baſil. Chym. Liber VI.* qui ſane in Cap. XVIII. permulta de iis cumulavit, tum ex PARACELSI, tum aliorum forte melioribus experimentis. Longe adhuc plures *utilitates hellebori nigri*, tam interne adhibiti, quam extrinſecus applicati, nominatim *in ſetaceo contra peſtem*, ut & ad *fiſtulas*, quo minus recenſeam, penuria temporis prohibeor. Pleraque tamen, à me forſitan omiſſa, legere licebit in ZORNII *Botanogol. Med.*

§. *XX.*

Vnum ſuccurrit, quod prætermiſſum vituperabunt forte aliqui, *quod* ſcil. *nullum inſtituerim Hellebori nigri examen chymicum.* Sed ut verum fatear, accuſata modo temporis anguſtia id impedivit. Eo facilius autem hoc labore ſuperſedeo, quo magis alios eodem jam defunctos deprehendo, nominatim Celeb. D. *Rud. Jacob.* CAMERARIVM, in *Diſſertatione de Helleboro nigro*, habita Tubingæ, MDCLXXXIV. tum etiam ſupra citatum Dn. BOVLDVC; in quorum experimentis ſat curioſis acquieſcere poſſe puto Curioſum Lectorem; quamvis diſſimulare nequeam, quod exiſtimem, per analyſin chymicam, igne (ut fieri ſolet) violentiori factam, uti aliorum vegetabilium, præſertim *purgantium*, ita *Hellebori* ſeorſim *nigri* naturalem craſin adeo perverti ac deſtrui, ut ex omnibus inde *productis*, quocunque modo conſideratis & computatis, parum aut nihil ad melius declarandam, ſive ipſam naturalem materiæ compoſitionem, ſive *facultatem* cumprimis *purgantem* concludi queat; cum præſertim hæc ultimo dicta *virtus, per illam ignis torturam tantum non omnino pereat.* Quicquid demum ſit, ego feſtinatæ tractationis & conciſæ brevitatis veniam expoſco.

S. D. G.